

Mit jelent a szó: régió?

Ezt kérdeztük a nemrégiben Szegeden megrendezett regionalitás tudományos konferencia néhány résztvevőjétől.

Mészáros Rezső (JATE): „Valamilyen terület, valamiféle relativitás, tartalommal megtölthető egység. Világméretben például Dél-Kelet-Ázsia, Dél-Kelet-Európa is régió, de az országon belül ilyen például a Dél-Alföld, ám régióknak nevezhetjük egy adott város periferiáját is. Tulajdonképpen a régió olyan térbeli elkülönülés, mely valamilyen szempontból figyelmet érdemel. A tér optimális felosztásának, a világ fejlődésének alapkérdése a regionalitás.

Ha történeti szempontból nézzük a fogalom tartalmát, akkor például a magyar történelemben már a honfoglalás óta ismerjük, hiszen egy-egy törzs más-más területet foglalt el. A Szent István-i megerendés pedig

adminisztratív, területi rendszer. A régiók a magyar történelemben politika-földrajzi szempontból jöttek létre, változását drasztikus határmódosítások (például török megszállás, Trianon) okozták.

A politikai, országvezetői szemléletben mindig volt régiókban való gondolkodás, s ez megfelel az európai szemléletnek.”

Virágh Rudolf (a Belügyminisztérium önkormányzati főosztályának vezetője): „Közigazgatási szerepkört betöltő, a természetes gazdasági és kereskedelmi kapcsolatokat biztosító szabad pálya a régió.”

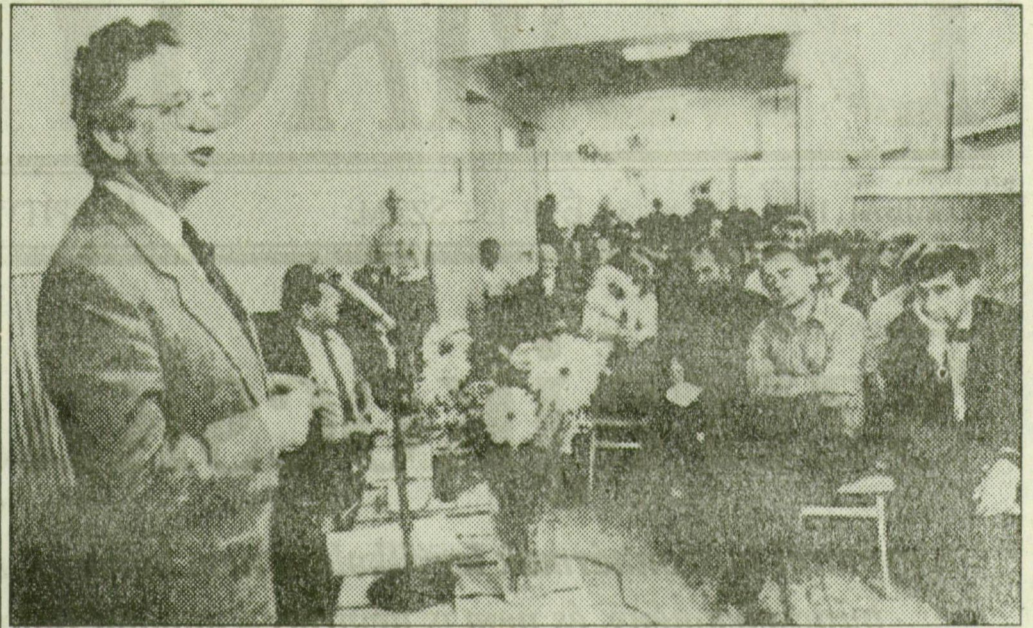
Hajdú Zoltán (MTA regionális kutató központ, Pécs): „A regionalizmus fogalmához a természetiség, a felszabdalt közigazgatási tér problémája kapcsolódik. A stratégiai megközelítési mód szerint a régió a központi állami szint alatti első szint, melynek nagysága, világátalga – 224

ország adatainak összevetése alapján – 60–120 ezer négyzetkilométer. A magyar közigazgatás régió fogalma – a megye feletti szint – nem felel meg a nemzetközi felfogásnak. Újra kell gondolni a megye szerepét, az ellentmondásokat hordozó, kompromisszumos önkormányzati törvényt.”

Pálné Kovács Ilona (MTA regionális kutató központ, Pécs): „A régió a hatalom egyik megjelenési formája. A regionalizmus bonyolítja az állam és az önkormányzatok közötti hatalommegtartást.”

Tóth József (MTA regionális kutató központ, Pécs): „A régió olyan struktúra, amelyet az jellemel, hogy hasonló természeti adottságokon olyan társadalmi közeg él, mely hasonló módon gazdálkodik. Az infrastrukturális hálózatok összeszervezik a régiót.”

Ü. I.

Szűrös Máttyás Ópusztaszeren

Kerítésen kívül és belül

„Mi azt szeretnénk, ha Ópusztaszer és a történelmi emlékpark ügye összekapcsolódna” – hangsúlyozta tegnap délután egy felszólaló, azon a falugyűlésen, melyre az önkormányzat vezetői a megye és az Országos Emlékbizottság elöljáróit is meghívták. A közmegehallgatásnak egyetlen napirendi pontja volt: a Délterv Vállalat által kidolgozott falurendezi terv felülvizsgálata. A tervezet ismertetését követő hozzászólásokból kiderült: a lakók szeretnék tudni, milyen szerepet szán falujuknak a megye a honfoglalás ezeréves évfordulója és a világiállítás kapcsán, s milyen lehetőségeket remélhetnek a Feszty-körkép helyreállítása után. Vagyis, mennyire egyeznek, vagy különböznek az emlékpark kerítésén belül és az azon kívül tevékenykedők érdekei.

Szűrös Máttyás, az emlékbizottság elnöke megnyugtatta a jelenlévőket: Ópusztaszernek óriási jövője van, hiszen, ha a park országos jelentőségű objektummá válik, az a falunak idegenforgalmi, vállalkozói, munkaadói lehetőségeket kínál. „Az attrakció még ezután, a Feszty-körkép

felállítása után következnek” – mondta az elnök. Majd tájékoztatta a falugyűlés résztvevőit: A körkép restaurálásához szükséges anyagi támogatást a kormány garantálja. A helyreállítást lengyel restaurátorok végzik majd, akikkel az emlékbizottság záros határ időn belül megegyezik és a munkálatok elkezdődhetnek. Szabó G. László, a bizottság titkára a feltett kérdésekre elmondta: eddig csak az emlékpark területén belüli ötven hektárra készítették a rendezési tervet, melyeket úgy vélik, ki kell bővíteni, s az önkormányzattal mindenképp együtt kell gondolkodniuk, akkor is ha lesz világiállítás, akkor is ha nem. Lehmann István a megyei önkormányzat képviselőjében tett ígéretet, hogy a most elkészült közlekedési tervet „társégsfejlesztési” tervvé alakítják át s a közös koncepció kidolgozásához azonnal hozzájárulnak. A falugyűlés végén Kecskeméti János polgármester indítványozta, hogy az Országos Emlékbizottság követező ülését Ópusztaszeren tartsa.

P. E.

Az Alföld Magyarország

A szegedi tudományegyetem gazdaságföldrajzi tanszéke érjesztője, elismert bázisa a hazai regionális kutatásoknak. A tanszék professzorát, Mészáros Rezsőt az egyik legkevésbé fejlettségi régió, az Alföld esélyeiről kérdeztük.

– A kívülről számára úgy tűnik: a rendszerváltás után reneszánszát éli a regionalitás kérdéskörének megvitatása – a köztudatba való plántálás szándékával. E témához korábban mi volt a hatalom viszonya?

– A szakma aktívan az '50-es évektől foglalkozik a területigazgatás, gazdaságföldrajzi tervezés kérdéseivel. A hatalom ezt bizonyos szempontból figyelembe vette: a kijelölt régiók Dél- és Észak-Magyarország, Nyugat- és Dél-Dunántúl, központi körzet – külön szerepeltek az országos fejlesztési koncepciókban, törvényekben. Ám ezek az egységek a valóságban nem működtek, mert a centrálisan irányított gazdaság, a központosított közigazgatás gátolta a régiók fejlődését. Csak a piacgazdaság, mely igyekszik magát optimális térben elhelyezni, lehet az optimális régiófejlődés ösztönzője. A hatalom szempontjából alapkérdés, hogy eldöntes: mit akar a településeknél nagyobb területi egységekkel. Például Németországban komoly regionális tervezés van, olyan feladatokra koncentrálva, melyeket az önkormányzat egyedül nem tud ellátni. Ilyen a környezetvédelem, a tömegkommunikációs rendszerek és az infrastruktúra fejlesztése, vagy az energiarendszer, a közegészségügy megszervezése.

– Az új kurzus átalakította az államigazgatást: létrehozta a köztársasági megbízotti hivatalokat – tulajdonképpen a korábban meghatározott régiók alapján. Ez az egység erősíti-e a regionális szemléletet vagy mesterséges akadályként gátolja a piac által gerjesztett természetes kapcsolatokat?

– A jelenlegi politikai, kormányzati, törvényhozó szemléletből

hiányzik a területi politika.

Ebből következően a köztársasági megbízotti hivatalok kényszerülnek szembekerülni bizonyos területi problémákkal, melyeket nem tudnak megoldani, mert eszközeik erre alkalmatlanok. A régió minden, csak nem jogi kategória! Az adminisztratív, a korábbi megerendéssel meghatározható régiók azért váltak látszólag objektív egységekké, mert nagyon erős volt ez a területi rendszer, s a gazdaság – nem lévén más lehetőség – ebbe kényszerült. Most minden folyamat arra utal, hogy másfajta területi méretek – városok és környezetük – alkotnak valóságos régiókat.

– Ez azt jelenti, hogy nincs értelme a hasonló adottságú térségek kisebb egységeinek együttesen fellépni vélt vagy valós érdekeikért? Például az Alföldnek, mely az elmúlt 40 évben kimaradt a fejlesztésekből.

– A területi politika kialakítása szempontjából az Alföld-szemléletet kell erősíteni. Ennek oka nem csak az elmúlt évtizedekben tapasztalható elhanyagoltság (melynek oka a mezőgazdaságnak – az iparral szembeni – lebecsülése), hanem az a ma tapasztalható tény is, hogy

a főváros és a Nyugat-Dunántúl alkalmasabb a tőke és az új dolgok befogadására. Ha ezen – közös fellépéssel – nem változtatunk, az Alföld Magyarország periferiája lesz.

– A kutató milyen szempontokat ajánl a politikusok figyelmébe?

– Leginkább azt, hogy

az ország nem homogén.

A differenciálódás nem a pártok területi elhelyezkedéséből adódik, hanem történeti fejlődés eredménye, mely a gazdaság, az életkörülmények eltéréseiben nyilvánul meg. Fontos, hogy ennek pontos megjelenését a döntéshozók ismerjék, ugyanis a piacgazdaság és az életkörülmények területi nivellálódása ellentétes. Nem tagadni, hanem kezelni kell a tényt: nem csak ágazati, hanem területi válságok is léteznek. Erre ma Észak-Magyarország a példa, de félé, más területek is erre a sorsra jutnak.

– Milyen ma az Alföld helyzete?

– Nem túl kedvező, de vannak kitérés pontjai. A fejlődés alapja az ország legnagyobb kincse, a termőföld és a hasznosítására írt felhalmozott tudás, a vállalkozókévd; a városok és az ott koncentrálódó szellemi kapacitás. A térségen belül azonban vannak különbségek. A differenciálódást tovább növeli például a településvezetői képességekben már most megnyilvánuló különbség. Bács-Kiskun, Csongrád, Békés megye, és Szolnok megye déli része, azaz

a Dél-Alföld a leginkább fejlődésre alkalmas terület,

mert politika-földrajzi helyzete, külső környezete jó: olyan nemzetközi út vezet itt, mely Ázsiától Nyugat-Európáig összekötést ad, a több országhatár találkozási pontja a régiót, mert vonzza a külföldi érdeklődést. Szeged – mely a kereskedelmi központ, a konferenciaváros címre egyaránt pályázhat – generáló szerepe óriási lehetne...

– ...ha ezt nem csak fölismernek, hanem tennének is érte. Ön szerint mi hiányzik ahhoz, hogy az Alföld, s ennek déli része megfelelő módon érvényesíthesse érdekeit?

– A legszembetűnőbb pótolnivaló: a Dél-Alföldről szóló több nyelvű ismertető anyag, amely nem csak az idegenforgalmi nevezetességeket mutatja be, hanem a gazdaság jellemzőiről, a befektetési lehetőségekről, az itteni adottságokról is szól. Szerintem a térség nem használja ki az itt élő kutatók külföldi kapcsolatát. Nagyon hiányzik a külföldi információs rendszerekhez való kapcsolódás. Szükség lenne a közösen felismert érdekek közös képviselésére, a települések, a megyék szövetségeinek közös fellépésére, a jó értelemben vett lobbizásra.

ÚJSÁZSI ILONA

Tebenned bízunk eleitől fogva...

„Nad Tatrou sa blyska, hromy divó bijú”

Mikó Jenő püspök úr nyilvánvalóan nem Tőkés László-alkat. A csehszlovákiai református magyarok lelki gondozását fővállaló és ellátó főpap bőséges tapasztalattal rendelkezhet a pártállam heródesi kegyeit illetően. Bizonyára keserű döntésekkel, néma nimmal fölérő csöndes igyekvettel övezett az ő Golgotája. Valószínűleg kénytelen volt mérlegelni és átrendezni a Tízparancsolat egyértelmű rendjét, lelkiismerete terhére. Föltételezem, híveit, a Rákócziak, Lorántffykat, Thökölyek örökségét ápolókat mentesítette e kényszerűtől, óva a nagyobb megrázkódástól a mai napig életképesnek bizonyult közösséget. Elkerülhette, hogy Balassi Menyhért árutalásai essék. Tudhatta: a helytartók és kiskirályok előtt nem kötelező szellemi hullákkal megtölteni a szakadékok. Különben azon menetelnek át új idők templomának karzatára, a hangzavarkeltés titkos tervével.

...Avagy magunk mentjük át őket. Rögzül félelemből, a párás szemű, lejáratott hatalom lesütött pillantásait kénytelenek minősítve. Átfestett változatainak, elsősorban a türelmetlen és érzéketlen nacionalizmusnak tág teret engedve. Mely sok

A Csongrád Megyei Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalat

A Mórahalmi Áfész
zákányszéki zöldség-gyümölcs felvásárló telepe
a zöldség-gyümölcs felvásárlását június 10-én megkezd.

esetben az önfeladás jeleként is értelmezhető. Bár nem annak szántuk – rögvést bétészik lábukat a templomajtóba, s a kisajátítás apró cövekét nagy kalapácsokkal próbálják törvényesíteni.

Mindezen gondolatort svájci protestáns barátom figyelmeztető üzenete szülte. Miért hallgattok? – kérdezi, mióta a négykötetes Bibó István kiadták, s vigyázó szemmel nem veszik le jeleinkről, s a szellem talan változatát kipróbálták, állíthatom, jogos a földrészen áthidaló kérdőjel.

Miért hallgattok? – amikor Mikó Jenő püspök külön óhajára a felvidéki református testvérek részére nyomtatott énekeskönyv első lapjára a magyar himnusz helyett a szlovák himnusz került... A kisebbségi peccovicsok és mamelukok ma már nem bújhatnak rendek, telefonvonalak és cenzúrahivatalok mögé: föl kell erősíteni a lehető legtisztább, közös kórust, mely az önkéntes, új

keletű gályarabokkal érzékelteti: a lánc elzáródott, mindenki szeme láttára meg kell tenni azt a bizonyos, egyértelmű mozdulatot. Tudjuk, nem rendelkezik bárki Tőkés László tudatosságával, eltökéltségével és áldozatkészségével... a hívők viszont elvárják, számon kérik a követendő példa tudomásulvételét.

A szlovák himnusz első sora – Nad Tatrou sa blyska, hromy divó bijú – magyarul így hangzik: A Tátra fölött villámlik, a mennykövek vadul csapkodnak... A sorsközösségben testvérem épp olyan becsben tartja a maga nemzeti imáját, mint a földkerekség bármely nációja: A magunk során nem hisszük, hogy képtelenek fölfogni az érem másik oldalának üzenetét. Mely hosszabb távon önbecsülését záloga is lehet.

A zsolttárok mindenike különben egy-egy himnusz. Az anyanyelv is.

A felvidéki Szent Molnár Albert óta.

PATAKI SÁMIDOR

A Csongrád Megyei Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalat

értesíti kedves vásárlóit és leendő vásárlóit, hogy 1991. június 3-án, 9 órakor, a Dr. Boross József utcai kereskedőházban

újabb gabonai pari szakboltot nyit.

Elsősorban:

UNIKORN, diabetikus és egyéb gabonai pari termékeket árusítunk.

TISZTELT PARTNEREINK!

GÉPJÁRMŰ-FELELŐSSÉGÜKET MI TOVÁBBRA IS ÁTVÁLLALJUK.

A gépjármű kötelező felelősségbiztosítás

1991. július 1-jétől érvényes szerződéseinek kötését megbízottaink és egységeink végzik.

BIZTOS KÖTÉS!

HUNGÁRIA BIZTOSÍTÓ RT